

هوایِ یلسم

بجشی فقی دعوام حجاب ثبوت سوره مفروہ

سید محمد حسن حسینی طهرانی

سرشناسه: حسینی طهرانی، سید محمد محسن، ۱۳۷۵ق -
عنوان و نام پدیدآور: رساله عمره مفردة: بحثی فقهی در عدم رجحان تکرار عمره مفردة
تألیف سید محمد محسن حسینی طهرانی.

مشخصات نشر: طهران: مکتب وحی، ۱۴۳۹ق = ۱۳۹۷ش.
مشخصات ظاهری: ۲۱۳ص.

فروست: دوره علوم و مبانی اسلام و تشیع؛ ۴.

شابک: ۱۴۰۰۰۰ ریال: ۷-۶۵-۶۱۱۲-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیا.

یادداشت: کتابنامه: ص. ۲۰۵-۲۱۳؛ همچنین به صورت زیر نویس.

دادداشت: نمایه.

Hajj omra*: موضوع: حج عمره

موضوع: فقہ حنفی، — رسالہ عملیہ

Islamic law, Ja'fari -- Handbooks, manuals, etc * :عقود

د. ب. پ. ۱۸۸/۹۲ / ح ۵، ۵ ۱۳۹۵: ۵

ردہ بندی دیوے: ۳۵۷ / ۲۹۷
شماره کتابشناسی، ملے: ۵۰۶۹۳۶۱

دوره علوم اسلامی و تشیع (۴)

رسالة

بحثی فقہی در عدم رجحان تکرار عمرہ مفروض

تألیف : سید محمد محسن حسینی طهرانی

- قیمت: ۱۴۰۰۰ تومان
- تیراژ: ۱۵۰۰ نسخه
- شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۱۱۲-۶۵-۷

- چاپ: بوستان کتاب
- ناشر: مکتب وحی / طهران
- نوبت چاپ: اول ۱۴۳۹ هـ. ق، ۱۳۹۷ هـ. ش.

فهرست مطالب و موضوعات رسالة عمره مفردة

صفحه	عنوان
۱۵ - ۲۲	مقدمه فصل اول:
	مقدماتی راجع به استنباط احکام شرعی
	۲۳ - ۶۹
۲۵	منابع استنباط احکام شرعی
۲۵	کتاب، سنت و حکم عقل از مبانی فطرت، منابع استنباط احکام شرعی
۲۵	عقل، رکن سوم در استنباط احکام شرعی، و نقش فاعلی عقل (۱)
۲۸	برخی از شرایط استنباط
۲۸	ضرورت عدم ملاحظه آراء فقهاء در مقام استنباط
	عدم حجیت فهم فقهاء، در عین امکان استفاده از فضای فکری فقهای نزدیک به عصر ائمه
۲۹	علیهم السلام
۳۱	حرمت تقییل اعتبار مقدسه، دلیلی جز دخالت سلیقه شخصی ندارد
۳۱	حکایتی از علامه طهرانی پیرامون ادب آیه الله بروجردی نسبت به حریم امامت (ت)
۳۲	تأثیر فضا سازی مقدماتی، در حصول نتایج غیر علمی
۳۴	لزوم نگاه بدون پیش فرض فقیه به منابع، در بدو استنباط احکام شرعی
۳۹	تفاوت ارتکازات فقهاء، یکی از عوامل اختلاف در فتاوی

.....	اتصال روحی فقیه به مبدأ، مهم‌ترین اصل در استنباط احکام	۴۰
.....	تأثیر محیط و اطرافیان در فکر مستنبط	۴۰
.....	تأثیر فضاهاى نورانی و ظلمانی بر ضمیر انسان	۴۰
.....	قدرت شگرف قلب آلوده در استخدام قوه عقل	۴۱
.....	حکایتی در تقلب احوال عوام الناس	۴۳
.....	حساسیت مرحوم علامه طهرانی به روابط شاگردانشان با دیگران	۴۴
.....	فقه حقیقی و مصطلح	۴۵
.....	کلام مرحوم الهی قمشه‌ای در مقایسه حکمت و فقه مصطلح	۴۵
.....	روشننگی و آیتگری فقه حقیقی	۴۵
.....	حکایتی در پاسخ به اعتراض نسبت به شیوه پرداخت وجوهات	۴۶
.....	نحوه بیان حکم توسط مجتهد	۴۸
.....	آگاه کردن مکلف با ذکر احکام، وظیفه ضروری مجتهد	۴۸
.....	مرحوم علامه طهرانی: «تربیت مکلف در عهده فقیه است»	۴۹
.....	لزوم ارائه حکم صحیح، بدون لحاظ با رجوع شخص سائل	۵۰
.....	حکایتی از اضطراب پیرمردی نسبت به نرسیدن طواف نساء	۵۱
.....	برخورد غلط اهل علم، سبب بیزاری حجاج ارامی حج	۵۳
.....	قرائت دیوان حافظ توسط مرحوم علامه طهرانی در موافق حج	۵۵
.....	داستان اصابت جذبه‌ای از جذبات الهی در عرفات بر لبه ران عاشق	۵۶
.....	بیش سطحی برخی از افراد از مناسک حج	۵۶
.....	لزوم تحصیل تدریجی استطاعت از دوران کودکی توسط والدین	۵۷
.....	حکایت توصیه اکید شیخ انصاری بر تهجد طلاب	۵۸
.....	نگرش اولیاء نسبت به تکالیف و احکام	۵۹
.....	کلام مرحوم آقای حداد در منی پیرامون رفض ماسوی‌الله	۵۹
.....	انحصار ارائه حقیقت احکام، در بیانات اولیای کُمل الهی	۶۰
.....	بهره‌گیری اولیاء الهی از حیات دنیا در جهت دستگیری از دیگران	۶۲
.....	احیاگری و هدایت قلب‌ها، هدف امام حسین علیه السلام از قیام عاشورا	۶۳
.....	لحاظ ظرفیت مکلف در تعیین تکالیف و احکام	۶۴
.....	لزوم اشراف بر حال مخاطب در بیان حکم	۶۵
.....	مماشات ائمه علیهم السلام در بیان احکام تکلیفی، بر اساس پذیرش افراد	۶۸

فصل دوم:

نکته‌های قابل توجه در مسئله تکرار عمره مفرده

۷۱ - ۹۷

- ۷۳ نکته اول در تناقض بین کراهت مولا و «أقلُّ ثواباً» بودن همان عمل
- ۷۶ نکته دوم در جایگاه تأییدات معنوی مانند خواب و استخاره معارض با ادله
- ۷۷ لزوم تمییز احکام شخصیه از احکام کلیه، در مراجعه به ادله استنباط
- ۷۸ دلیل اختلاف روایات در بیان حکم یک تکلیف
- ۸۱ معنای کلام احکام الهی با وجود اختلاف احکام نسبت به نفوس مختلف
- ۸۲ نمونه‌ای از سیاست مرجع میرزای شیرازی
- ۸۳ نکته سوم در تیر جهات و ملاکات خارجی در حکم اولیه نفس فعل
- ۸۳ تبعیت اوامر و نواهی مولانا ملاکات نفس‌الامریه
- ۸۴ کراهت روزه به واسطه جهات خارج
- ۸۷ کراهت صوم عاشورا به ملاک غلبه فقه ای تبرک، دشمنان به روزه
- ۸۸ تبریک گفتن مردم شام به یکدیگر در روز عاشورا در عصر اخیر
- ۸۹ کراهت نداشتن صوم عاشورا در زمان امروزه، به جهت انتفاء ملاک مذکور
- ۹۰ ثابت بودن ملاک استجلاب تختم بالیمین
- ۹۱ پایه‌گذاری بدعت تختم بالیسار توسط معاویه
- ۹۳ نکته چهارم در لحاظ قرائن تاریخی در استنباط حکم

فصل سوم:

حقیقت معنای نهی شارع

۹۹ - ۱۲۱

- ۱۰۱ تشخیص میزان کراهت و میل مولا، از کیفیت بیان
- ۱۰۶ حکم عبادت با وجود نهی
- ۱۰۲ اشتغال بر مبانی دقیق عرفان اسلامی، مشکل مثنوی مولانا نزد مخالفین (ت)
- ۱۰۷ عدم سازگاری رضای شارع با نهی از عمل
- ۱۰۸ مراتب استحباب و کراهت

- کلام مرحوم قاضی پیرامون ضرورت آرامش برای سالک ۱۱۱
- تنقیح مناط در موارد کراهت سلام ۱۱۲
- ملکة استنباط ملاکات احکام، مهم ترین مقدمه اجتهاد ۱۱۳
- معنا نداشتن نهی شارع از عمل مرضی خود ۱۱۴
- جمع بندی حالات مختلف اوامر و نواهی شارع**
- کیفیت جمع بین امر و نهی شارع ۱۱۵
- معرفت امام علیه السلام، معیار در ثواب زیارت ۱۱۹
- میزان معرفت عوام در زیارت امام علیه السلام ۱۱۹
- فصل پنجم:**

پاسخ حکمی در ردّ نظریه اقل ثواباً

۱۶۰ - ۱۲۳

- مطلب اول: حکم اولیه فعل زیارت خارج از شرایط خارجی ۱۲۵
- اهمیت فوق العاده بعضی از مساجد نسبت به امور واجب**
- اهمیت زیارت امام علیه السلام در مقایسه با واجبات ۱۲۶
- مطلب دوم: تأثیر شرایط خارجی در حکم فعل ۱۲۹
- تنقیح مناطی در عدم جواز سلام در حالات خاص اولیا ۱۳۲
- عدم امکان تحقق افعال، بدون شرایط و ظروف خارجی ۱۳۳
- کیفیت نفی خواطر در دستورات بزرگان ۱۳۴
- حکایت بی توجهی سعید بن مسیب به تشییع بدن مطهر امام سجاد علیه السلام ۱۳۵
- انطباق امر و نهی شارع با حقایق عالم تکوین (ت) ۱۳۶
- مطلب سوم: لحاظ ظرفیت مکلف در بیان حکم توسط امام علیه السلام ۱۳۸
- نهی روایات از تکرار عمره بر اساس عدم حسن فعلی ۱۳۹
- جواز تکرار عمره در روایات، بر اساس حسن فاعلی ۱۴۰
- جواز و ثواب در فعل منهی، بر اساس حال مخاطب ۱۴۲
- تعلق ثواب بر حسن ذاتی فعل ۱۴۵
- ترسیم فضای حسابرسی اخروی برای زیر در جریان جنگ جمل توسط امیرالمؤمنین علیه السلام ۱۴۷
- بلند همتی حر در جبران مقابله با سیدالشهدا علیه السلام ۱۴۸

۱۵۰		هلاکت نفس به واسطه افراط در عبادات
۱۵۲		تحلیل اتیان اعمال براساس حسن فاعلی
۱۵۲		لزوم حکم مجتهد براساس ملاک مستفاد از سیره صحیح معصومین
۱۵۵		حکم به حسن فعلی، معنای مستفاد از اقل ثواباً
۱۵۵		مراتب استحباب
۱۵۷		مماشات اولیاء خدا با مکلفین، به دلیل غلبه حسن فاعلی بر حسن فعلی

فصل پنجم:

بررسی و تحلیل روایات تکرار عمره

۱۸۱ - ۱۶۱

۱۶۳		بررسی روایات وارد شده در باب تکرار عمره مفردة
۱۶۶		نقد مبنای جواز تکرار عمره با ادله عامه استحباب
۱۶۷		کیفیت استنباط از عبارت «یکل شهر عمره» در نهی و حصر
۱۶۹		بیان ائمه در مراتب استحباب عمره، بر عدم مطلوبیت تکرار عمره
۱۷۲		قصور روایت علی بن ابی حمزه بطائنی از امام جواد جواز تکرار عمره
۱۷۳		تأثیر بررسی تاریخی روایت علی بن ابی حمزه در قهال حدیث
۱۷۳		انحراف از راه خدا، به نحو استدراجی و غیر محسوس
۱۷۴		انحراف قطعی انسان در صورت عدم اتصال به مقام ولایت
۱۷۴		عدم حجیت روایت علی بن ابی حمزه به واسطه مشخص نبودن من مدور
۱۷۵		رسیدن نوبت به جمع دلالی، بعد از وثوق به صدور روایت علی بن ابی حمزه
۱۷۵		بررسی روایت علی بن ابی حمزه بطائنی
۱۷۷		نقدی بر اشکال علامه طباطبائی به علامه طهرانی پیرامون استضعاف ابن عباس (ع)
۱۷۸		عاقبت سوء علی بن ابی حمزه بطائنی به واسطه تمرد از امر امام رضا علیه السلام
۱۷۹		احتمال عدم دقت علماء در نقل روایت از علی بن ابی حمزه بطائنی
۱۷۹		بی اساس بودن اجماعات منقول (ت)
۱۸۰		وجود ادعیه غیر صحیحیه در صحیفه سجاده با وجود اطلاع مدوّن آن

۲۱۳ - ۱۸۳

فهارس عامه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
 - الصَّلَاةُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ
 وَرِثَةُ اللَّهِ عَلَى أَعْدَائِهِمْ أَجْمَعِينَ

رساله پیش رو، درباره عدد مسروبت تکرار عمره در کمتر از یک ماه می باشد. چنانچه امروزه متداول است که حاجی سال از انجام اعمال عمره تمتع، برای درک فیض بیشتر، دوباره و بیشتر، از مسجد تنعیم برای انجام عمره مفردة دیگر احرام می بندد. در این رساله^۱ سخن بر این است که شایسته است برای کسی که قصد انجام عمره - چه تمتع و چه مفردة - را دارد، فقط یک بار در ماه ربیع فرموده است و زائد بر آن ممضای شارع نمی باشد.

۱. رساله «عمره مفردة» نسخه محقق نه مجلس از سلسله جلسات درس خارج حج می باشد که در سنه ۱۴۳۴ هجری قمری توسط حضرت آیه الله حاج سید محمد محسن حسینی طهرانی در مدرسه فیضیه قم ایراد گردیده است.

با توجه به مقتضای متفاوت تدریس نسبت به فضای تألیف در کیفیت ارائه مطالب، متن این جلسات ویرایش، تلفیق و تدوین گردید و به ضمیمه پرسش و پاسخ های تلامذ و استاد، به زیور طبع آراسته شد. لازم به ذکر است که برخی مکررات تمهیدی در فضای تدریس نیز حذف گردیده است. (محقق)

طبیعی است که شوق و رغبت به تکرار عمره برای معتمرین و زائرینی که از نقاط بعیده به این امکنه مقدسه تشرّف می‌یابند، می‌تواند موجب تکرار این عمل عبادی و سنت سنّیه باشد، خصوصاً برای افرادی که امیدی به تشرّف در مستقبل نزدیک را نداشته باشند و می‌خواهند از هر فرصتی برای درک بیشتر این سنت استفاده کنند.

اما سخن در این است که آیا هر چیزی که مورد رضا و رغبت ماست و حتی نفس آدمی آن را موجب تقرب و ازدیاد ثواب و اجر می‌پندارد، در عالم واقع و در افق تشریع نیز بر آن صحه گذارده شده است و از ناحیه شارع بدان امر و تشویق تعلق گرفته است یا خیر؟

پرواضح است عبادت و عملی انسان را به خدا نزدیک می‌گرداند و حجب نفسانی را از مسیر تقرب و حرکت به سوی مبدأ اعلی کنار می‌زند که منطبق با دستور و امضاء از ناحیه پروردگار باشد، و الاً صرفاً حرکات و سکانات و اطواری بیشتر نخواهد بود و نصیب و نتیجه‌ای عائد فاعل و عامل نخواهد کرد.

نماز تراویح در شب‌های ماه رمضان از جانب رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم به فردائی تشریع شده است^۱ و اگر کسی آن را به جماعت به جای آورد باطل

۱. من لا یحضره الفقیه، ج ۲، ص ۱۳۷.

«سَأَلَ زُرَّارَةُ وَ مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ وَ الْفَضِيلُ أَبَا جَعْفَرٍ الْبَاقِرَ وَ أَبَا سَبْدٍ الْأَعْمَشَ عَنْ أَبِيهِمَا السَّلَامِ عَنِ الصَّلَاةِ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ نَافِلَةً بِاللَّيْلِ جَمَاعَةً، فَقَالَا: إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا صَلَّى الْعِشَاءَ الْأَخِيرَةَ انْصَرَفَ إِلَى مَنْزِلِهِ ثُمَّ يَخْرُجُ مِنْ آخِرِ اللَّيْلِ إِلَى الْمَسْجِدِ فَيَقُومُ قَائِمًا، فَيَخْرُجُ فِي أَوَّلِ لَيْلَةٍ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ لِيُصَلِّيَ كَمَا كَانَ يُصَلِّي، فَاصْطَفَى النَّاسَ خَلْفَهُ، فَهَرَبَ مِنْهُمْ إِلَى بَيْتِهِ وَ تَرَكَهُمْ، فَقَعَلُوا ذَلِكَ ثَلَاثَ لَيَالٍ، فَقَامَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَسَلَّمَ فِي الْيَوْمِ الثَّالِثِ عَلَى مَنِيرِهِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَ أَثْنَى عَلَيْهِ، ثُمَّ قَالَ: «إِنِّي أَنَا النَّاسُ، إِنَّ الصَّلَاةَ بِاللَّيْلِ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ مِنَ النَّافِلَةِ فِي جَمَاعَةٍ بِدْعَةٌ! وَ صَلَاةُ الصُّحُفِ بِدْعَةٌ! أَلَا فَلَا تَجْتَمِعُوا لَيْلًا فِي شَهْرِ رَمَضَانَ لِيُصَلِّيَ اللَّيْلَ وَ لَا تُصَلُّوا صَلَاةَ الصُّحُفِ، فَإِنَّ تِلْكَ مَعْصِيَةٌ، أَلَا فَإِنَّ كُلَّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ وَ كُلُّ ضَلَالَةٍ سَبِيلُهَا إِلَى النَّارِ.» ثُمَّ تَزَلَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَسَلَّمَ وَ هُوَ يَقُولُ: «قَلِيلٌ فِي سُنَّةٍ خَيْرٌ مِنْ كَثِيرٍ فِي بِدْعَةٍ.»

خواهد بود. حال اگر ما آمديم و كاسه داغ تر از آتش شديم و چنين پنداشتيم كه انجام آن به جماعت، آن هم با جمعيت كثير، بيشتر موجب عزت و اعتلاء و عظمت اسلام خواهد شد، قطعاً در مقابل با شرع انور و در تعارض با اوامر پروردگار قرار گرفته ايم. و آيا خداوند خود نمي دانست كه انجام آن به جماعت، بر فرادى راجع و افضل است؟ در مثال ديگر شارع مقدس هيچ عبادتى را به مانند نماز تأكيد و ترغيب ننموده است و آثار و فوايدى را كه بر آن مترتب نموده است در جاي ديگر يافت نمي شود، تا اين كه قبولي آن را موجب قبولي ساير عبادات و عدم پذيرش آن را موجب مذهب پذيرش بقيه اعمال دانسته است.^۱ ولى در عين حال در بعضى از مواقع انجام آن را مرجع و مكرره شمرده است، مانند نماز در معابر عمومى^۲ و هنگام

ترجمه: «زراره و محمد بن مسلم و فضل بن ابي اسحاق از امام باقر و امام صادق عليهما السلام راجع به جماعت خواندن نماز مستحبى در شب هاى ماه رمضان سؤال نمودند. آن دو بزرگوار فرمودند:

رسول خدا صلى الله عليه و آله پس از اقامه نماز عشاء به منزل مراجعت مي نمود و سپس دوباره آخر شب به منبر آمد و مشغول نماز مي شد. پس در شب اول ماه رمضان مانند شب هاى ديگر براي نماز از منزل خارج شد؛ مردم پشت سر حضرت صف كشيدند و حضرت به خاطر اين عملشان، سرعاً به منزل رفته و آنان را ترك نمود. مردم اين كار را سه شب تكرار كردند. پس در روز چهارم حضرت بر منبر ايستاد و حمد و ثنائى خداوند را به جا آورد و فرمود: «اى مردم! چرا عادت خواندن نماز مستحبى در شب هاى ماه رمضان بدعت است، و نماز خواندن هفتاد و نيم بار خورشيد برآمده است. نماز مستحبى در شب هاى ماه رمضان نماز مستحبى است. توجه كنيد در هيچ شبى از شب هاى ماه رمضان نماز مستحبى را به جماعت نخوانيد و هنگام برآمدن خورشيد نماز نخوانيد، چرا كه همه اينها بدعت است. آگاه باشيد كه هر بدعتى ضلالت و گمراهى است و راه هر ضلالت و گمراهى به سوى آتش است.» سپس حضرت در حالى از منبر پايين آمد كه مي فرمود: «عمل كم و قليلى كه در سنت باشد بهتر است از عمل زيادى كه در بدعت باشد.» (محقق)

۱. المقنع، ص ۷۳؛ الفقه المنسوب الى الإمام الرضا عليه السلام، ص ۱۰۰؛ مستدرک الوسائل،

ج ۳، ص ۲۵.

۲. وسائل الشيعة، ج ۵، ص ۱۴۸.

استحمام^۱ و... . حال اگر شخصی در حمام بگوید: «من حال خوشی یافته‌ام، می‌خواهم در اینجا با خدا ارتباط برقرار نمایم و نماز بخوانم» این نماز مورد رضای پروردگار نیست و باید خودداری نماید. و اینکه می‌گویند «کراهت در اینجا به معنای "أقلُّ ثواباً" می‌باشد» صحیح نمی‌باشد، اصلاً نه تنها ثوابی ندارد بلکه موجب ناخرسندی و عدم رضایت پروردگار شده است. و بر همین قیاس است سایر اعمال و عبادات و تکالیفی که از شارع مقدس برای انجام آنها حدود و ثغوری معین فرموده و انسان مجاز نیست از آنها تعدی و تجاوز نماید.

در آیات شریفه و روایات مأثوره، اطاعت و عبادت منحصر در تبعیت و انقیاد از خدا و رسول و نعمة معصومین علیهم السّلام ذکر شده است،^۲ زیرا حقیقت تشریع که منحصر در اید و مشیت حضرت حق است، به واسطه نفوس مطهره حضرات معصومین علیهم السّلام تلقی و تبیین می‌گردد و هیچ فرد دیگری را یارای درک ملاکات و مبانی تشریع نمی‌باشد، مگر اینکه با اتصال به نفس و سرّ معصوم علیه السّلام، این مسئله برای او بیروش و سuida گردد؛ بنابراین برای افراد عادی، چه عامی و چه عالم، چاره‌ای جز اطاعت محض و انقیاد تام از دستورات حضرات معصومین علیهم السّلام نمی‌باشد و چیزی را از جانب خود و به سلیقه و درک ناقص خود نمی‌توانند کم کنند یا اضافه نمایند.

عبدالرحیم قصیر گوید:

دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ، فَقُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ، إِنِّي شَرَرْتُ دَعَاءً، فَقَالَ:
«دَعْنِي مِنَ اخْتِرَاعِكَ...»^۳

«خدمت امام صادق علیه السّلام رسیدم و عرض کردم: فدایت شوم، من

۱. همان، ص ۱۶۰ و ص ۱۷۷.

۲. سوره بقره (۲) آیه ۱۷۹؛ سوره نساء (۴) آیه ۶۴؛ سوره مائده (۵) آیه ۴۸ و ۵۵؛ سوره شعرا (۲۶) آیه ۱۰۸؛ سوره قصص (۲۸) آیه ۶۸؛ سوره احزاب (۳۳) آیه ۶؛ **الکافی**، ج ۱، ص ۱۸۵ و ۱۸۷ و ۲۷۶.

۳. **الکافی**، ج ۳، ص ۴۷۶.

دعایی از پیش خود اختراع کرده‌ام. حضرت فرمودند: «مرا با اختراع تو چه کار؟!» (اختراعت برای خودت باشد) ...»

حضرت در این فرمایش می‌خواهند به او بفهمانند: تو خیال مکن که دعا عبارت از گزینش و چیدن یک سری الفاظ و عبارات موزون و هم‌سجع و هم‌قافیه در کنار هم است، بلکه مفهوم دعا، اتصال روح و سرّ بنده با ذات اقدس حق است که بنده به واسطه این اتصال، نفس حقایق و معانی ملکوتی را از مبدأ اعلی تلقی و اخذ نموده، سپس آنها را در مقام عبودیت و ذلت به سوی ذات اقدس حق صعود و عروج می‌دهد. نه اینکه از پیش خود ابداع و اختراع نماید و آنگاه به پیشگاه عظمت الهی عرضه به‌آورد. حاج امام علیه السّلام می‌خواهند به او بفهمانند: آیا تو به این مرتبت رسیده‌ای که خیال از پیش خود دعا اختراع نمایی؟!

و لذا مشاهده می‌کنم دعای ایام ماه رمضان که در مفاتیح‌الجنان مرحوم حاج شیخ عباس مذکور است، اصلاً هیچ اساس و مستندی ندارد و مخترع آنها با ترکیب و مونثاز کلمات، سعی در سکون و آوایی داشته است و به‌طور کلی انسجام در مفهوم و معنی را از یاد برده است.

آنچه از مجموع احادیث و سنت اهل بیت علیهم السّلام درباره عمره مفرده حاصل می‌شود، این است که شارع مقدس برای کسی که وارد مکه می‌شود در هر ماه یک بار عمره را واجب فرموده است و زائد بر آن را مبتلایان عمره است و ما سراغ نداریم که یکی از حضرات معصومین علیهم السّلام پس از انجام عمره یا حج تمتّع دوباره احرام عمره بسته باشند و اگر اصحاب راجع به این موضوع از آنان پرسشی می‌نمودند با اکراه و عدم تمایل به انجام، پاسخ مثبت می‌شنیدند. متأسفانه امروزه این قضیه به‌صورت یک سنت رایج و ممدوح درآمده است و چه‌بسا ترغیب و تشویق به این موضوع از سوی روحانیون به مردم عوام، موجب تأکید و استمرار این سنت غلط و نابجا شده است.

سنت رسول خدا برای زائرین و معتمرین بیت‌الله الحرام، انجام طواف به‌دور

خانه خداست که هرچه بیشتر انجام دهند ثواب و فضیلت بیشتری را به دست آورده‌اند.^۱

آثار روحی و معنوی که عمره مفرده در نفس حاجی و زائر به جای می‌گذارد تا پایان آن ماه ثابت و برقرار می‌ماند و نیازی به تکرار آن دیگر نمی‌باشد و چه بسا تکرار این عمل مستحب موجب تداخل در این تأثیر و تقلیل آثار عمل قبل و عمره سابقه گردد. و تصور نشود که اعمال عبادی و انجام سنن هرچه بیشتر، تأثیر بیشتری بخواهد داشت، زیرا این مسئله در همه جا صادق نیست و ما باید در عبادات، انجام تکالیف چشم بر دستور شارع در نحوه انجام آنها داشته باشیم و از پیش خود ابداع و اختراع ننماییم.

قم المقدسه

۲۴ ربیع الثانی ۱۴۳۸

سید محمد محسن حسینی طهرانی